

To almindelige og en u-almindelig distriktsforsendelse

Af Erik Sørensen

En almindeligt distriktsforsendelse

På Djurslands Filatelistiske Højskole havde vi den 4. november 2017 besøg af Ole Maintz, og som de første fik højskolens deltagere igennem Oles foredrag, fornøjelsen af at høre om de "Specielle brevforsendelser, takster og deres sjældenhed 1851-1871". Et foredrag, der siden er blevet fulgt op af foreløbig to spændende artikler her i PHT i nr. 4 2017 og nr. 1 2018.

Ole sluttede både sit foredrag og sine artikler af med "Så-kære venner/læsere-gå på jagt efter disse forsendelser. De findes, men der er langt imellem", og for højskolens deltagere tror jeg Nok, at jeg kan sige, at den jagt gik ind allerede den 4. november sidst på dagen.

Straks efter hjemkomsten begyndte jeg med at gennemgå mit eget eksponat med Grenaa Posthistorie, men uden held. Derefter gik jagten ind i de kasser og mapper med materiale, der ikke var fundet værdigt til at blive indlemmet i eksponatet.

Efter gennemgang af nogle hundrede breve fandt jeg bl.a. de her to viste breve.

Brevet nedunder er et "landpost" med kryds under frimærket, og frankeret med 4sk. Krone-Scepter-Sværd tryk 8b, og sendt fra Marie Magdalene og Koed Sogneforstanderskab (står i lakseglet på bagsiden) til Deres Højærværdighed Hr. Provst Koch, Gjerrild pr. Grenaa. Frimærket er annulleret med NUM 22 (Grenaa) og sidestemplet med GRENAA ANT III den 16/3 18xx. GRENAA ANT III kendes brug uden de to sidste cifre i årstallet i perioden 4/5 1867 – 24/5 1874, og da 4 sk. tryk 8b udkom i marts 1868, og de tofarvede afløste 1864 udgaven i 1870 – 1871, så brevet er højst sandsynligt sendt i tidsrummet 1868 -1870.

Brevet kan være kommet til Grenaa på 2 måder:

1. Brevet er kommet hele vejen til Grenaa med et privat bud og afleveret på Grenaa Postkontor, en tur på godt 20 km., alt afhængig af hvor sognefogeden boede. I Grenaa har buddet så, for de 4sk., som krydset indikerer, at han har fået ud-

En almindelig distriktsforsendelse sendt fra Marie Magdalene og Koed sogneråd til Provst Koch i Gjerrild pr. Grenaa.

leveret af sognefogeden, købt et frimærke og har frankeret brevet ved afleveringen på postkontoret. Hvorefter frimærket er annulleret med NUM 22 og sidestemplet med GRENAA ANT III.

2. Brevet kan også af et privat bud, da den første officielle landpost fra Nimtofte over Koed og Marie Magdalene ikke gik før den 1/9 1874, være blevet frankeret og afleveret på Nimtofte brevsamlingssted (BRS) (underlagt Grenaa 1/6 1852 – 26/8 1876), og herefter være kommet med Randers posten til Grenaa, hvor brevet så er blevet stemplet, da Nimtofte BRS først fik stempel den 23/3 1900.

Personlig tror jeg mest på mulighed nr.1, at budet er gået helt til Grenaa med brevet. Da krydset under frimærket tilkendegiver, at afsenderen har givet budet de 4 sk. med, til at betale for frimærket, når han afleverede brevet på posthuset.

Men hvorfor skulle man bruge denne fremgangsmåde hvis brevet kun skulle bringes ind til Nimtofte?

Brevet er bragt fra Grenaa til Gjerrild af det private bud Chr. Ottesen, der i Grenaa Avis den 26/4 1865 annoncerede, at *"Breve til Voldby, Karlby, Rimso, Veggerslev, Benzon og Gjerrild bedes fra 1ste Mai aflagte hos Værtshusholder P. Madsen, boende i*

Jørgen Jensens Sted på Lillegade. Gjerrild, den 25de April 1865. Chr. Ottesen, Postbud".

Samme Chr. Ottesen annoncerede den 21/9 1870 i samme avis *" At jeg ophøre med Posttouren fra Grenaa til Benzon den 1ste November d. A. undlader jeg ikke herved at bekendtgøre. Benzon, den 21de Septbr. 1870. Chr. Ottesen"*. Den første officielle landpostrute fra Grenaa til Gjerrild blev oprettet den 8/5 1871, og Gjerrild BRS blev først blev oprettet 1/8 1880 underlagt Grenaa.

Så brevet har på intet tidspunkt været uden for Grenaa postdistrikt.

En ualmindeligt distriktsforsendelse

Kort efter fundet af brevet til Gjerrild tilsmilede lykken mig igen, da jeg på ebay.com så et lidt nusset brev sendt til *"Kjøbmand Momme, Grenaa"*, og ved nærmere eftersyn så jeg, at brevet, der er frankeret med en 4 sk. 1858, var annulleret med NUM 22 (Grenaa) og uden dagstempel. Da brevet var med fuldt indhold, og indholdet også skannet ind og vist, kunne jeg her se, at brevet var sendt fra Tirstrup Kro, hvor også Tirstrup BRS var, den 8/8 1862, og ifølge Mommens notat på brevet modtaget i Grenaa samme dag. Men da Tirstrup BRS jo var underlagt Ebeltoft, kunne der jo ikke være tale om en distrikts-forsendelse, men det skulle senere vise sig, at jeg blev meget klogere.

En ualmindelig distrikts-forsendelse sendt fra Tirstrup til Grenaa

Så i første omgang troede jeg, at der så var tale om et "Bybrev", og at der under frimærket måtte være et kryds, og at brevet var kommet fra Tirstrup Kro til Grenaa med et privat bud, der ved ankomsten til Grenaa havde frankeret brevet og afleveret det på Grenaa postkontor til udbringning i Grenaa By. Så jeg bød som den eneste på brevet, og fik det.

Det første jeg gjorde, da jeg modtog brevet, var at se efter, om der ikke var bare et lille kryds under frimærket, men nej der var intet kryds. Hvad gør jeg nu, tænkte jeg, havde jeg virkelig brændt 106,70 kr. af til ingen verdens nytte. Men så kom jeg til at tænke på titlen på Ole's foredrag på Højskolen og artikler i PHT "Specielle brevforsendelser".

Jeg skannede brevet ind og sendte det i en mail til Ole og spurgte, om han mente, at det kunne betragtes som et "Bybrev" på trods af det manglende kryds under frimærket.

Der skulle ikke gå mange dage, men kun få timer før Ole ringede til mig med svaret på mit spørgsmål.

Svaret skulle vise sig at være at finde i en tabel i BER II (De mellem postcontoirerne og de med i Forbindelse Staaende Brevsamlingssteder udvekslende Distrikts-forsendelser) for finansårene 1860 – 1870, en tabel, der bl.a. indeholder

nogle, i posthistoriske kredse nok hidtil oversete oplysninger.

Den nedenfor viste tabel, der viser, hvor mange BRS, der stod i umiddelbar forbindelse med Grenaa Postkontor i de enkelte finansår, viser, at der i 1862, hvor mit brev fra Tirstrup til Grenaa er sendt, var 4 BRS der stod i umiddelbar forbindelse med Grenaa Postkontor.

Men ifølge bogen Danske Posthuse 1624-1989 var i 1862 kun Nimtofte underlagt Grenaa og fra 1/7 1867 også Trustrup.

Så i perioden 1860 – 1870 har Grenaa altså haft udveksling af distrikts-forsendelser med henholdsvis 3 og 4 ukendte BRS, som ikke var underlagt Grenaa, men et andet og indtil videre ukendt postkontor. Hvoraf Tirstrup BRS altså var det ene.

Grunden til Grenaa postkontors udveksling af distrikts-forsendelser med Tirstrup BRS skal formentlig ses i lyset af, at med åbningen af den nye landevej mellem Grenaa og Aarhus ændredes post ruten mellem de to byer fra som hidtil at gå fra Grenaa over Ebeltoft og til Aarhus og til at posten fra Grenaa, Ebeltoft og Aarhus mødtes på Tirstrup BRS og udvekslede posten her.

Tirstrup BRS blevet oprettet og underlagt Ebeltoft den 8/12 1857 i forbindelse med omlægningen af posttruten.

Årstal	BRS i umiddelbar forbindelse med kontoret	Antal private breve	Antal K.T.-breve
1860/61	4	3010	107
1861/62	4	3286	137
1862/63	4	3935	314
1863/64	4	4550	290
1864/65	4	2982	184
1865/66	4	4525	309
1866/67	4	4341	367
1867/68	6	5098	378
1868/69	6	5790	424
1869/70	6	6032	476

Skema over udvekslede distrikts-forsendelser mellem Grenaa og BRS i umiddelbar forbindelse med kontoret i perioden 1860 – 1870.

K.T. sendt som distrikts-forsendelse fra Tirstrup BRS til "Herreds Contoiret i Ebeltoft" den 17/1 1860. I nederste venstre hjørne er påskrevet "K.T. fra Sognepræsten i Thistrup". Brevet er med rødkridt sat i porto af 6 skilling.

Set i lyset heraf ville det jo også være ulogisk, at forsendelser fra Tirstrup til Grenaa først skulle en tur omkring Ebeltoft og tilbage til Tirstrup for at komme til Grenaa, når man på Tirstrup BRS i stedet kunne udveksle dem direkte med posten Grenaa - Tirstrup.

Så på denne måde blev min investering ikke til et "Bybrev", men pludselig til en meget ualmindelig distriktsforsendelse.

Så med de indtil nu upågtede oplysninger, der her er i BER II, så er der nu åbnet op til et helt nyt

og spændende jagtområde inden for posthistorien og i særdeleshed for hjemstavnsamlere.

En almindeligt distriktsforsendelse

Afslutningsvis viser jeg et K. T. brev, sendt som en almindelig distriktsforsendelse over Tirstrup BRS og til Ebeltoft den 17/1 1860. Tirstrup BRS var underlagt Ebeltoft i perioden 8/12 1857 - 31/3 1901.

Kommentarer til artiklen modtages gerne på grenaaposthistorie@gmail.com.